



VID

**Studieplan for Praktisk-kirkelig diakoniutdanning
30 studiepoeng**

**Programme Description for Practical diaconia
Programme
30 ECTS**

**Fakultet for teologi, diakoni og ledelsesfag
Faculty of Theology, Diaconia and Leadership Studies**

**Kirkelig Utdanningscenter i Nord/ Girkolaš Oahpahušguovddáš
Davvin (KUN), VID Tromsø**

**Northern Norway Education Centre for Practical Theology, VID
Tromsø**

Godkjent 14. juni 2019 av Utdanningsutvalget

Approved 14. juni 2019 by the Education committee

INNHOLD

1. Presentasjon av studiet	1
2. Målgruppe og opptakskrav	1
3. Læringsutbytte	2
4. Arbeids- og undervisningsformer	3
5. Internasjonalisering	3
6. Praksisstudier	4
7. Vurderingsformer	4
8. Studiets oppbygning	5
9. Emnebeskrivelser	6
MADIA 4012 Gudstjenesteliv, diakonal ledelse i kirke og samfunn og internasjonal diakoni.....	6
MADIA 4013 Diakoni, sjelesorg og praksis	13

1. Presentasjon av studiet

Praktisk-kirkelig diakoniutdanning består av to emner som kan inngå i mastergrad i diakoni ved VID vitenskapelige høyskole/MF vitenskapelig høyskole.

Studiet er et samlingsbasert deltidsstudium over ett år ved Kirkelig Utdanningscenter i Nord/ Girkolaš Oahpahušguovddáš Davvin (KUN), VID Tromsø.

Mastergrad i diakoni eller tilsvarende utdanning er godkjent av Den norske kirke (Dnk) som kvalifikasjonskrav til diakontjeneste i Dnk, forutsatt biskopens vigsling.

Praktisk-kirkelig diakoniutdanning skal sammen med øvrig diakonal utdanning gi kunnskap, holdninger og ferdigheter til å arbeide som vigslet diakon i menighet og institusjon. Utdanningen skal bidra til å utvikle kompetente, ansvarsbevisste, samarbeidsorienterte og engasjerte medarbeidere som kjenner seg forpliktet på kirkas oppdrag. Den skal gi kompetanse til tverrprofesjonelt samarbeid både i og utenfor kirken. Utdanningen skal videre bidra til personlig og åndelig utvikling hos studentene og ha fokus på den nordnorske landsdelen samt vektlegge samiske og kvenske perspektiv. Studiet legger vekt på tverrfaglighet, kontekstualitet og nærhet til praksisfeltet.

Studiet ved KUN finner sted i et tverrfaglig studiemiljø sammen med kateket-, kantor-, organist- og prestestuderenter.

Praktisk-kirkelig diakoniutdanning består av to emner a 15 studiepoeng hver:

- MADIA 4012 Gudstjenesteliv, diakonal ledelse i kirke og samfunn og internasjonal diakoni
- MADIA 4013 Diakoni, sjelesorg og praksis

Praktisk-kirkelig diakoniutdanning kan inngå i master i diakoni. Mastergraden i diakoni kvalifiserer for en rekke stillinger i kirke- og samfunnsliv: diakon i Den norske kirke og andre kirkesamfunn, ulike stillingstyper innenfor bistandsarbeid, misjon, og organisasjonsliv, både i Norge og internasjonalt; ulike fag- og lederstillinger innenfor offentlig og frivillig sektor. Master i diakoni kvalifiserer dessuten for videre studier på ph.d.-nivå.

2. Målgruppe og opptakskrav

Målgrupper for studiet er de som vil kvalifisere seg for diakonstilling i Den norske kirke eller i andre kirkesamfunn, og som ønsker å starte med den praktisk-kirkelige diakoniutdanningen først. Andre målgrupper er de som har sitt arbeid innenfor ulike diakonale institusjoner eller

Nøkkelinformasjon om studiet

ISCED:

Studieprogramkode: PKMADIA

Antall studiepoeng: 30

Kvalifikasjonsnivå: 2. syklus (mastergrad)

Grad etter avsluttet studium:

Undervisningsspråk: Norsk

Organisering av studiet: Deltid (50 % studiebelastning)

Praksisstudier: Ja

Praksisomfang: 185 timer/ 5 uker

Fastsatt studietid: 1 år

Studieåret starter: Høst

Undervisningssted: Tromsø Velg et element.

Tromsø

organisasjoner, som har sitt arbeid i den offentlige helse- og sosialomsorg eller som vil ta enkeltemner som del av andre eksterne eller interne masterprogram.

Opptakskrav:

Opptak kan gis på bakgrunn av en bachelorgrad eller tilsvarende innenfor et helse-, sosialfaglig, pedagogisk eller praktisk-kirkelig fagområde. Disse utdanningsløpene vil sammen med master i diakoni kunne oppfylle de kravene Kirkerådet stiller for tilsetting som diakon i Den norske kirke.

Det er en forutsetning at søkere/studentene har gode norskkunnskaper både muntlig og skriftlig. Søkere med utenlandsk utdanning må dokumentere at de oppfyller krav til norsk- og engelskkunnskaper i forskrift 6. januar 2017 nr. 13 om opptak til høgre utdanning.

For søkere til utdanninger hvor studenter kan komme i kontakt med mindreårige som del av klinisk undervisning eller praksisstudier, er det krav om at det legges fram politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Søkere som tas opp til studiet, må derfor legge fram politiattest.

3. Læringsutbytte

Læringsutbyttebeskrivelsene er lagt på 2. syklus i tråd med det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket for høyere utdanning. Etter fullført studium skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har avansert kunnskap om diakoni i kirke og samfunn, diakonal ledelse, gudstjenestearbeid, tverrfaglig samarbeid og sjelesorg.
- kan anvende kunnskapen på nye områder innenfor fagfeltet.
- har avansert kunnskap om kontekstualitet med fokus på Nord-Norge.

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan analysere kirkelig praksiser kritisk og arbeide selvstendig med praktisk og teoretisk problemløsning.
- kan møte mennesker i ulike livssituasjoner på relevante og nærværende måter.
- kan anvende ny forskning og kunne bidra til nytenkning innenfor kirkens praksisfelt.
- kan reflektere over egen faglige utøvelse og over forholdet mellom identitet, fag og tro.

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan planlegge og gjennomføre arbeidsoppgaver og prosjekter knyttet til utøvelse av diakoni, alene og sammen med andre.

- kan bidra til nytenkning og innovasjonsprosesser knyttet til kirkens diakonale praksis i møte med mennesker i utsatte livssituasjoner.
- kan kommunisere diakonale problemstillinger ovenfor lekfolk og i faglige sammenhenger.

4. Arbeids- og undervisningsformer

VID forstår læring som en aktiv og sammensatt prosess der læring skjer både individuelt og i samhandling med andre. Studentene anses som ressurspersoner og medansvarlige aktører som deltar aktivt i læringsfellesskapet og tar ansvar for egen læring og læringsmiljøet i studentgruppen. Hvert emne på 15 stp har en forventet arbeidsinnsats tilsvarende 405 timer.

Undervisningen er variert og inneholder studentaktive undervisnings- og læringsformer, ss. tverrfaglige og yrkesspesifikke forelesninger, seminar, fremlegg/presentasjoner, prosjektarbeid, ekskursjoner, selvstudier, tverrfaglig og yrkesspesifikk gruppearbeid på campus og i læringsplattformen, hverandrevurderinger, praktiske øvelser, praksis og samtaler med veileder, og veiledning knyttet til arbeidskrav og mappesamtale/eksamen.

Undervisningen er samlingsbasert. Fem ukers menighetspraksis gjennomføres i vårsemesteret. Mellom undervisningsukene og i praksis arbeider studentene med skriftlige arbeidskrav i Canvas. Alle arbeidskravene må være bestått før man kan gå opp til eksamen.

Undervisningen er variert og inneholder:

- Tverrfaglige og yrkesspesifikke forelesninger
- Seminar
- Framlegg/ presentasjoner
- Praktiske øvelser
- Ekskursjoner
- Tverrfaglig gruppe- og prosjektarbeid, gudstjenestearbeid
- Skriftlige innleveringer på digital læringsplattform
- Selvstudium
- Praksis med veiledning
- veiledning knyttet til arbeidskrav og mappesamtale/eksamen

5. Internasjonalisering

VID vitenskapelige høgskole har lang tradisjon med internasjonalt samarbeid både i utdanningssammenheng og gjennom forskningsnettverk.

Studiet tilbyr praktisk kirkelig utdanning som er relevant også for Sápmi. Arbeid med det samiske forholder seg til hele Sápmi, ikke bare for den norske delen av denne. Studiet tar opp hvordan samisk samfunns- og kirkeliv relaterer seg til internasjonale urfolksprosesser i spørsmål som f.eks. forsoningsprosesser, rettighetsspørsmål og framveksten av et eget kirkeliv. Dette viser til en tverrkulturell dimensjon i studiet som bidrar til å bevisstgjøre studentene også på tverrkulturelle uttrykk for tro og religion på tvers av landegrenser.

Arbeidet med kontekstuell teologi er inspirert av og har klare forbindelseslinjer til latinamerikanske og afrikanske teologier. Studiet har et internasjonalt fagperspektiv på temaet kontekstualitet.

På feltet diakonal ledelse betones også kunnskap om samisk samfunns- og kirkeliv. Ved hjelp av kunnskap om samisk kirkeliv skal studentene arbeide bevisst med flerspråklighet i gudstjeneste. Mange øvingsgudstjenester har derfor samiske liturgiske ledd.

I samlingsuken som har tema knyttet til ledelse i kirke og samfunn samt internasjonal diakoni, blir internasjonale tema drøftet, som flyktningspørsmål, interreligiøs dialog, klimaspørsmål og fattigdomsspørsmål. Kirkens Nødhjelp og KUN samarbeider jevnlig om et dagsseminar. KUN har også jevnlig besøk av internasjonale gjester.

En relativt stor andel av KUN studentene kommer fra andre land. Erfaringer fra deres kulturelle bakgrunn forsøkes integrert i undervisningen. Den internasjonalt sammensatte studentgruppen er en faglig og sosial ressurs for studenter og ansatte.

Undervisningen foregår på norsk, men det legges til rette for besvarelser i Canvas på nordsamisk, sørsamisk og lulesamisk.

Studenter kan også ha *Sjømannskirken-Norsk kirke i utlandet* som praksissted i menighetspraksis.

6. Praksisstudier

Praksisundervisningen er en sentral del av det samlede undervisningstilbudet på mastergradsstudiet i diakoni ved VID/MF. Menighetspraksis varer 5 uker (185t) og er del av emnet MADIA 4013 Diakoni, sjelesorg og praksis. I praksis kombineres deltakende observasjon og utøvende praksis.

I praksisen inngår individuell veiledning to timer pr. praksisuke.

Studenter som tar sikte på diakontjeneste i Den norske kirke etter endt utdanning, må i løpet av studietiden delta i Bispemøtets ordning *Veien til vigslet tjeneste (VTVT)*, se: <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/bispemotet/vtvt/>

7. Vurderingsformer

Emnene har ulike vurderingsformer, tilpasset temaenes egenart og målsetting. Det avlegges eksamen i slutten av hvert semester. Det er også studiekrav/arbeidskrav som må være godkjent for å få gå opp til eksamen i emnene. Emneansvarlig vurderer arbeidskravene. Arbeidskrav som ikke blir godkjent i første omgang må omarbeides til de blir godkjent.

VIDs reglement for eksamen benyttes. Vurderingen gis med bokstavkarakterer fra A til F og med bestått/ikke bestått. Det vil fremgå i beskrivelsen av emnet hvilke vurderingsformer som blir brukt.

Evaluering

Studenter og lærere skal være med på den fortløpende evalueringen av studietilbudene. Dette gjelder undervisning og veiledning, organisering og studieplaner. Dette er en del av institusjonenes system for å sikre og utvikle kvaliteten i utdanningen

8. Studiets oppbygning

Praktisk-kirkelig diakoniutdanning består av to emner (a 15 stp) som samlet gir teoretisk og praktisk innføring i diakonens grunnleggende arbeidsoppgaver og kunnskap om arbeidsoppgavene til kirkens øvrige profesjoner. Utdanningen i Tromsø er deltids- og samlingsbasert, og kan inngå i master i diakoni ved VID/ MF.

9. Emnebeskrivelser

Gudstjenesteliv, diakonal ledelse i kirke og samfunn og internasjonal diakoni

Worship life, diaconal leadership in church and society and international diaconia

Innhold

Emnet gir avansert undervisning innen gudstjenesteliv, diakonal ledelse i kirke og samfunn og internasjonal diakoni.

Det gis en innføring i gudstjenesteliv og gudstjenestearbeid med øvelser hvor planlegging, valg av liturgiske elementer, kroppsspråk, tverrfaglig samarbeid og utførelse evalueres.

I diakonal ledelse i kirke og samfunn er vekten på tverrfaglig samarbeid hvor det gis teoretisk kunnskap om ulike ledelsesmodeller og kontekstualitet. Studentene utfordres til å innta en selvstendig fortolkning av diakonrollen. I emnet tematiseres forholdet mellom kirke og samfunn gjennom å drøfte eksempler fra nordnorsk kontekst med henblikk på å videreutvikle kontekstuell metodikk som kan anvendes på nye spørsmål eller internasjonale kontekster. Undervisningen gir kunnskap om nordnorsk kirkeliv, inkludert samisk og kvensk kirkeliv.

I internasjonal diakoni er fokuset på hvordan det lokale og globale samfunnet henger sammen og hvor migrasjon og religionsdialog inngår.

Hovedtemaer:

- Gudstjenesten som diakonal arena
- Diakonal ledelse i kirke og samfunn
- Internasjonal diakoni lokalt og globalt

Emnekode: MADIA 4012

Antall studiepoeng: 15

Tilbys som enkeltemne: Nei

Emnestatus: Obligatorisk

Studienivå: Høyere grad

Plassering i studieløpet

Heltid: Ikke aktuelt

Deltid: 1. studieår

Undervisningsspråk: Norsk

Undervisningssted: Tromsø Velg et element.

Undervisningstermin: Høst

Obligatorisk undervisning: Ja

Praksisstudier: Nei

Praksisomfang: 0 timer/uker

Undervisningsomfang:
40 timer

Omfang annet lærerstyrt arbeid:
5 timer

Omfang studentstyrt arbeid:
360 timer

Totalt antall studentarbeidstimer:
405 timer

Progresjonskrav:

Læringsutbytte

Etter endt emne skal studenten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Studenten

- har inngående kunnskap om sentrale tema, teorier og problemstillinger innen gudstjenesteliv, diakonal ledelse i kirke og samfunn og internasjonal diakoni.
- har avansert kunnskap om ulike fortolkninger av diakonrollen i kirke og samfunn.
- kan analysere ulike forståelser av vigsledes roller i en stab og ledelsesforståelser, inkludert egen rolle.
- kan bidra til analyse ved å bringe inn eksisterende teorier på ledelse eller tverrfaglighet, og kan delta i problemløsning.
- har inngående kunnskap om nordnorsk kirkeliv, inkludert samisk og kvensk kirkeliv.
- har avansert kunnskap om hvordan en lokal kirke kan arbeide med særskilte etiske samfunnsspørsmål. Denne kunnskapen skal kunne anvendes på nye samfunnsspørsmål i ulike kontekster.

Ferdigheter:

Studenten

- kan analysere og drøfte kunnskap om internasjonal diakoni i en lokal kontekst.
- kan reflektere over egen og andres utøvelse i gudstjenesten, gi og ta imot kritikk og kunne justere utøvelsen under veiledning.
- kan anvende kunnskap i gudstjenestearbeid ved å kunne foreta liturgiske valg, endringer eller nyskape liturgier.
- kunne anvende diakonal ledelse i en flerkulturell kontekst.

Generell kompetanse:

Studenten

- kan planlegge og gjennomføre gudstjenester for ulike målgrupper i ulike menigheter i samarbeid med andre fagpersoner og frivillige.
- kan delta i faglige samtaler som stabsfellesskap og fagfellesskap om ledelse i kirke og samfunn, samt i fellesskap med frivillige.
- kan formidle og anvende relevant fagstoff i møte med regionale og internasjonale spørsmål i kirke og samfunn.

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger, seminar og egenstudium
- Praktiske øvelser
- Studentstyrt gruppearbeid på campus
- Gruppearbeid, prosjektarbeid og skriftlige innleveringer

Obligatoriske aktiviteter

- Obligatorisk frammøte i undervisning og studiestyrt arbeid på campus (minimum 80%)
- Deltager i minimum en gudstjenestegruppe
- Andaktsøvelse
- Skriftlige arbeidskrav:
 - Læringsmål for praktisk-kirkelig diakoniutdanning (800 ord +/- 10%)
 - Faglig essay (2000 ord +/- 10 %)
 - Refleksjonsnotat med drøfting av diakonens lederrolle (1000 ord +/- 10%)

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk
Hjemmeeksamen	3 dager	A-F

Utfyllende informasjon om vurdering/eksamen:

Hjemmeeksamen er et faglig essay hvor studenten kan velge mellom to oppgaver. Besvarelsens omfang skal være 2500 ord +/- 10 %.

Pensum (1289 s)

Gudstjenesteliv (343 s)

Eide, Sindre (2013). *Handling og bønn må bli ett. Sammenhengen mellom liturgi og diakoni i gudstjenestelivet i kirkelyden*. Stavanger: Eide forlag. 71 s

Holter, Stig Wernøe (2008). *Kom, tilbe med fryd: Innføring i liturgikk og hymnologi*. Oslo: Solum Forlag (2. utg.), s. 243-329. 86 s

Lægdene, Stig (2009). «Samfunnet i gudstjenesten» i: Lægdene, Stig: *Samfunnet i gudstjenesten. Praktisk kirkelig årbok 2009*. Tromsø: Kirkelig utdanningscenter i nord. <https://uit.no/Content/310099/%C3%85rboka%20i%20PDF-fil.pdf> , s. 9-23. 14 s

Modeus, Martin (2005). *Mänsklig gudstjenst. Om gudstjänsten som relation och rit*. Stockholm: Verbum, s. 15-89, 173-217. 118 s

Norges KFUK/KFUM (2004). *Barn og gudstjeneste*. Stavanger: Cantando, s. 59-70, 97-106. 20 s

Strauman, Ragnhild (2016). "Sami Hymns in the Norwegian Hymnbook" I *Hymn, Song, Society*, eds. Tapani Innanen, og Veli-Matti Salminen, Helsinki: Publications, The Church Research Institute 63. 19 s

Thomassen, Merete (2008). "Liturgi nedenfra: Om Kirkens ressurscenters liturgiske praksis" I : *Praktisk kirkelig teologi- nedenfra. Praktisk kirkelig årbok*, red. Stig Lægdene, Hasvik: Brøytebil. 15 s

Ledelse (314 s)

Angell, O. H. (2011). Kva tyder diakonen for den lokale diakonien? Samanhengen mellom diakonal profil og det å ha diakon i norske kyrkjelydar. Halvårsskrift for praktisk teologi, 28(2), s. 17-29. 12 s

FRA: Johannessen, Kai Ingolf, Kari Jordheim og Kari Karsrud Korslien (red.) (2009). *Diakoni en kritisk lesebok*, Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.

- Johannessen, Kai Ingolf : "Diakontjenestens plassering i kirken" 14 s

- Stifoss-Hanssen, Hans: "Når verden raser sammen. Diakonien identitet, ritualer som diakoni, og diakonens yrkesrolle". 11s

Fretheim, Kjetil (2014). *Ansatte og frivillige. Endringer i Den norske kirke*. Oslo: IKO:

- Fretheim, Kjetil: «Kirke i Norge», s. 23-40. 17 s

- Fretheim, Kjetil: «Ansatte og frivillige», s. 41-56. 15 s

- Fretheim, Kjetil: «Nye roller på kirkefeltet», s. 121-131. 10 s

Habermann, U. (2007). "Motiver –hvorfor frivillig arbeid? "I *En Postmoderne helgen? om motiver til frivillighet*, Lund Universitet, s 193-204. 11 s

Hougsnes, Marit Halvorsen (2012). "Med kirken som ledelseskontekst", Tidsskrift for praktisk teologi 2. 13 s

Kirkhaug, Rudi (2013). *Verdibasert ledelse*. Oslo: Universitetsforlaget, s. 11-37,56-141,177-209. 143 s

Leer- Salvesen, K. og Andreassen, P.M. (2017) Taushetsplikt, meldeplikt og avvergeplikt for sjelesørgere i Den norske kirke. Tidsskrift for sjelesorg 3-4 2017, s. 166-180. 14 s

file:///C:/Users/linsku/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/TaushetspliktmeldepliktogavvergepliktforsjelesorgereiDennorskekirke.pdf

Nygaard, M. R. (2011). «Diakoners profesjonsvilkår i Den norske kirke». Halvårsskrift for praktisk teologi, 28 (2):32-46. 14 s

Nygaard, M. R. (2014). "Modes of Deacons' Professional Knowledge-Facilitation of the 'Space of Possibilities'" I: *Diaconia : journal for the study of Christian social practice*, 5 (2): 178-200. 22 s

Rustad, H. og Vatn, G.Å. (2009). "Tverrfaglighetens flerstemmige klangbunn. Et språkvitenskapelig perspektiv på tverrfaglighet og samhandling" i: Fyhn, H. (red.): *Kreativ tverrfaglighet. Teori og praksis*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag, s. 17- 35. 18 s

Internasjonal diakoni (302 s)

Amesbury, Richard and Georg M. Newlands (2008). *Faith and human rights: Christianity and the global struggle for human dignity*, Fortress Press, Minneapolis, s. 23-42, 59-127. 88 s

Leirvik, Oddbjørn: *Religionsdialog på norsk*. Pax forlag, Oslo 2001. 50 s

LWF (2009). *Diakonia in Context - Transformation, Reconciliation, Empowerment*, The Lutheran World Federation (LWF) Department for Mission and Development. 84 s
<https://www.lutheranworld.org/sites/default/files/DMD-Diakonia-EN-low.pdf> s. 8-92.

(finnes også i norsk versjon: Nordstokke, Kjell (red.): *Diakoni i kontekst: Forvandling, forsoning, myndiggjøring*. Geneva: LWF. Norsk utgave 2010 med tillatelse fra LWF).

Myers, Bryant (2011). *Walking with the Poor: Principles and Practices of Transformational Development*, Maryknoll: Orbis, s. 152-197. 45 s

Nordstokke, Kjell (2009). "Internasjonal diakoni" i: Johannessen, Kai Ingolf, Jordheim, Kari og Korslien, Kari Karsrud (red): *Diakoni en kritisk lesebok*. Tapir akademisk forlag, Trondheim, s. 69-85. 16 s

World Council of Churches (2012). *Theological Perspectives on Diakonia in 21st Century*. Colombo. 3 s

<https://www.oikoumene.org/en/resources/documents/wcc-programmes/unity-mission-evangelism-and-spirituality/just-and-inclusive-communities/theological-perspectives-on-diakonia-in-21st-century>

Johnsen, Tore (2007). «Teologi fra livets sirkel: økoteologiske refleksjoner med utgangspunkt i samisk joikepoesi og indiansk filosofi» i: Bård Mæland og Tom Sverre Tomren (red.). *Økoteologi*. Trondheim : Tapir akademisk forlag, s. 211- 227. 16 s

Kirke og samfunn (330 s)

- Angell, Olav Helge (2009). «Diakoni som røyst» i: Johannessen, Kai Ingolf, Kari Jordheim og Kari Karsrud Korslien (red): *Diakoni en kritisk lesebok*, Trondheim: tapir akademisk forlag. 16 s
- Dietrich, S. (2016). "Poverty Has a Woman's face": Theological Arguments for a Gender-based Approach to Diakonia" i: Dietrich, S., Jørgensen, K., Korslien, K.K., Nordstokke, K. (red.). *Diakonia in a gender perspective*. Regnum Books International: Oxford, s. 11-23. 12 s
- Haugen, Hans Morten (2009). "Vern om skaperverket", i: Johannessen, Kai Ingolf, Kari Jordheim og Kari Karsrud Korslien (red): *Diakoni en kritisk lesebok*, Trondheim: Tapir akademisk forlag, s. 103-118. 15 s
- Korslien, Kari Karsrud, Jordheim, Kari (2010). *Diakoni og samhandling*. Oslo: VID/ MF. 25 s
https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/98583/KariRapport_elektroniskVersion_NY.pdf
- Kristiansen, R. (2016). "Lappmarkens kristendom og de førstefødtes menighet". Norsk tidsskrift for misjonsvitenskap. 2016;70(2-3), s. 37-47. 10 s
- Larsen, Rolf Inge (2012). *Religion og fiendebilder : læstadianismen, statskirken og kvenene 1870-1940*, Tromsø: Universitetet i Tromsø 2012, s. 87-109, 299-312. 35 s
- FRA** Malmbekk, S mfl. (red.) (2004): *Et hellig land for Gud*. Ravnetrykk, Tromsø:
- Drivenes, Einar-Arne: "Kirka og fornorskningspolitikken. 12 s
 - Kristiansen, Roald: "Læstadianismen, kirken og samene". 12 s
 - Steffensen, Rolf og Mathisen Heidi: "Trosopplæring på nordnorsk grunn". 11 s
- Nergård, Jens-Ivar (2011). "Når slutter en koloniprosess" i: Jentoft, S, Nergård, J-E, Røvik, Kjell Arne (red): *Hvor går Nord-Norge? Tidsbilde fra en landsdel i forandring*, Orkana Akademisk, Stamsund, s.119-128. 9 s
- FRA**: Norderval, Øyvind og Nettet, Sigmund (red.) (2000). *Vekkelse og vitenskap*. Ravnetrykk, Tromsø:
- Bolle, Roald: "Læstadianismen i det moderne samfunn". s 138 – 155. 17 s
 - Drivenes, Einar-Arne og Niemi, Einar: "Også av denne verden? Etnisitet, geografi og læstadianisme mellom tradisjon og modernitet". s 156 – 186. 30 s
- Pears, Angie (2010). *Doing contextual theology*. New York: Routledge, s. 1-78, 77 s
- Røvik, Kjell Arne (2013). "Exit Nord-Norge? Lange linjer i landsdelens utvikling" I *Hvor går Nord-Norge? Tidsbilder fra en landsdel i forandring*, red. Svein Jentoft, Jens-Ivar Nergård og Kjell Røvik, Stamsund: Orkana akademisk. 17 s
- Schmidt, Ulla (2010): "Norge: et religiøst pluralistisk samfunn?" i: Botvar, P.K./Schmidt, U.: *Religion i dagens Norge. Mellom sekularisering og sakralisering*. Oslo: Universitetsforlaget, s. 25-43. 18 s

Haugen, M. S og Villa, M. (red.) (2016). «Lokalsamfunn i perspektiv» i: Villa, M. og Haugen, M. S. (red.). *Lokalsamfunn*. Oslo: Cappelen Damm AS, s. 17-31. 14 s

Nettressurser:

Bispemøtet (2010). *Diakontjenesten i kirkens tjenestemønster*, BM 03/ 10.
https://kirken.no/globalassets/kirken.no/migrering/protokoll-bm-mars-2010_godkjent-23.04.2010.pdf

Kirkerådet (2015). *Strategiplan for likestilling mellom kjønn i Den norske kirke 2015-2023*.
https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/planer-visjonsdokument-og-strategier/plan_likestilling_2015_bm_web.pdf;

Kirkerådet (2009). *Plan for kirkemusikk i Den norske kirke*. Oslo: Kirkerådet, Den norske kirke, s. 7-30.

<http://www.kirken.no/?event=doLink&famID=69093>.

Tjenesteordning for menighetsdiakoner; tilgjengelig på
<https://lovdata.no/dokument/INS/forskrift/2016-04-11-1814>;

Kirkerådet. *Tjenesteordning og kvalifikasjonskrav for diakoner, kantorer og kateketer*. Tilgjengelig på
<https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/lover-og-regler/>;

Kirkerådet. *Tjenesteordning for menighetsprester*. Tilgjengelig på
<https://lovdata.no/dokument/INS/forskrift/2016-04-11-1814>

Lover og regler: (i alt 200 s) Av disse: *Lov om Den norske kirke*; tilgjengelig på
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1996-06-07-31>;

Personalreglement for diakoner i Den norske kirke.
https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/lover-og-regler/personalreglementet_diakoner_2016.pdf;

Andre lover i utvalg, tilgjengelig på <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/lover-og-regler/>;

Diakoni, sjelesorg og praksis

Diaconia, pastoral care and counseling and practice

Innhold

Det gis avansert undervisning innenfor diakoni og sjelesorg i et flerkulturelt samfunn rettet mot praksis. I emnet tematiseres forsoning sett i lys av forsoningspolitikken rettet mot samer og kvener.

I sjelesorgundervisningen er vekten på den sjelesørgende samtalen i møte med sørgende. Det gis en kombinasjon av øvelser, samtaler og foredrag. Det legges vekt på faglig refleksjon i lys av forskningsbasert litteratur.

Emnet tilrettelegger for erfaring og refleksjon i tilknytning til praksis som diakon i en lokal folkekirkemenighet.

Gjennom foredrag og case gis kunnskap om problematikk rundt grensesetting, taushetsplikt og utbrenthet. Overgrepssproblematikk tematiseres særskilt.

Hovedtemaer:

- Sjelesorgsmodeller og nyere sorgteorier
- Diakoni og forsoning
- Samtalekompetanse i møte med sorg
- Nettverkets betydning for den sørgende
- Ritualenes betydning for sorg
- Sorg ved selvmord
- Grensesetting, taushetsplikt, utbrenthet
- Praksis

Emnekode: MADIA 4013

Antall studiepoeng: 15

Tilbys som enkeltemne: Nei

Emnestatus: Obligatorisk

Studienivå: Høyere grad

Plassering i studieløpet

Heltid: Ikke aktuelt

Deltid: Ikke fastsatt

Undervisningsspråk: Norsk

Undervisningssted: Tromsø Velg et element.

Undervisningstermin: Vår

Obligatorisk undervisning: Ja

Praksisstudier: Ja

Praksisomfang: 185 timer/ 5 uker

Undervisningsomfang:
40 timer

Omfang annet lærerstyrt arbeid:
5 timer

Omfang studentstyrt arbeid:
175 timer

Totalt antall studentarbeidstimer:
405 timer

Progresjonskrav:

Læringsutbytte

Etter endt emne skal studenten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Studenten

- har avansert kunnskap om ulike typer sjelesørgeriske samtaler, grensesetting og taushetsplikt.
- har inngående kunnskap om vitenskapelig teori på sjelesorgsmodeller, sorg, selvmord og overgrepssproblematikk.
- kan analysere menighetens arbeid og selvforståelse ved hjelp av ulike kontekstuelle modeller.

Ferdigheter:

Studenten

- kan analysere og fortolke kirkelige utfordringer relatert til samiske spørsmål i et norsk storsamfunn.
- kan i en sjelesørgerisk samtale anvende flere typer samtalemodeller ut fra eksisterende teorier.
- kan planlegge og gjennomføre, alene eller i samarbeid med andre fagfolk og/eller frivillige, andakter på institusjon, sjelesørgeriske samtaler og soknebud.
- kan analysere en sjelesørgeriske situasjon, gjennomføre sjelesorg og kunne tilby adekvate riter.
- kan kritisk vurdere diakonens lederrolle i praksismenigheten.

Generell kompetanse:

Studenten

- kan lede og gjennomføre sjelesørgeriske samtaler med personer.
- kan analysere fag-, yrkes, og forskningsetiske problemstillinger knyttet til grensesetting i sjelesorgen, diakonalt menighetsarbeid, overgrepssproblematikk, selvmord og taushetsplikt.
- kan reflektere rundt kontekstualitet i praksismenigheten og kunne analysere og reflektere over problemstillinger rundt kirke og samfunn i lys av dette i stab og overfor frivillige.
- kan kommunisere faglige problemstillinger og analyser om forholdet mellom kirke og lokalsamfunn med utgangspunkt i ulike kontekstuelle modeller til fagfellesskap i et prosti og ovenfor menighetsråd og allmennhet.
- kan delta i nyskapende prosesser for å synliggjøre samisk kirkeliv i lokalmenigheten.

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger og selvstudium
- Lærerstyrte samtaler
- Studentstyrt gruppearbeid på campus
- Praktiske øvelser
- Praksis
- Ekskursjoner
- Skriftlige innleveringer i Canvas med hverandrevurdering
- Individuell samtale med emneansvarlig faglærer og ekstern veileder
- Menighetspraksis med veiledning

Obligatoriske aktiviteter

- Obligatorisk frammøte i undervisning og studentstyrt arbeid på campus (minimum 80%)
- Skriftlige arbeidskrav:
 - Læringsmål for praksis (800 ord +/- 10%)
 - Utdrag fra en sjelesørgerisk samtale fra praksisperioden eller fra egen praksis (1000 ord (+/- 10%))
 - Refleksjonsnotat fra menighetspraksis med utgangspunkt i et tverrfaglig case (1000 ord +/- 10%)
 - Faglig essay (2000 ord +/- 10%)

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk
Praksis	5 uker/ 185 timer	Bestått/ ikke bestått
Muntlig eksamen	45 minutter	Bestått/ikke bestått

Utfyllende informasjon om vurdering/eksamen:

Muntlig eksamen tar utgangspunkt i følgende godkjente, skriftlige arbeidskrav:

- Utdrag fra en sjelesørgerisk samtale fra praksisperioden eller fra egen praksis (1000 ord (+/- 10%))
- Refleksjonsnotat fra menighetspraksis med utgangspunkt i et tverrfaglig case (1000 ord +/- 10%)
- Faglig essay (2000 ord +/- 10%)

Pensum (713 s)

Diakoni og sjelesorg (391 s)

Austad, Anne (2016). "Dialogical Spaces of Gender in Pastoral Care and Counselling" I *Diakonia in a Gender Perspective*, ed: Dietrich, Stephanie, Jørgensen, Knud, Korslien, Kari Karsrud og Nordstokke, Kjell, Regnum studies in mission, Oxford: Regnum, s. 241-252. 11 s

UTGÅR:

Fisknes, Ole Herman (2006). "Diakoners taushetsplikt", *Inter Collegas*, nr. 1 -2006. Tilgjengelig på <http://www.diakon.no/files/2014/03/Diakoners-taushetsplikt-IC-1-2006.pdf>; 30-33. 4 s

NY:

Det Norske Diakonforbund (2014). Yrkesetiske retningslinjer for diakoner. http://www.diakonforbundet.no/images/Yrkesetiske_retningslinjer_diakoner.pdf , s. 4-19. 15 s

Grevbo, Tor Johan S. *Sjelesorg i teori og praksis. En lærebok og håndbok med mange perspektiver*. Oslo: Luther forlag, 2018. s. 13-72, 221-267 115 s

UTGÅR:

Kaufman, Tone Stangeland, Felter, Kirsten Donskov og Gaarden, Marianne (2016). "Person og diakontjeneste", *Tidsskrift for praktisk teologi 2* (2016). 11 s

NY:

Larsen, Anette Langås og Foss, Nina (2013). «Helsepersonell og "læsing". Hva forstår de, hva får de vite og hvordan forholder de seg til det?» i: Lars Magne Andreassen og Line Merete Skarvik: *Bårjås. Drag: Årran Lulesamiske senter*.

Brækken, Gaute (2010). «Når makt spiller inn» i Torp, E. og Brækken, G. (red.). *Grenser som skaper. Hvordan møte utsatte og sårbare ungdommer i trosopplæringen*. IKO- forlaget AS: Oslo, s. 102-114. 12 s

Pedersen, Paul og Høgmo, Asle. *Sápmi slår tilbake. Samiskerevitaliseringsprosesser siste generasjon*, Karasjok: CalliidLagadus, 2012, s. 59 -89. 30 s

Stene, Valborg. "Samtale og selvinnsikt", *Tidsskrift for sjelesorg* nr. 1 -2011, s. 46-57. 11 s

Stifoss- Hansen, Hans. "Ritualenes psykologiske og helbredende funksjon" I *Møtet med den andre*, red. Marit Bunkholt, Oslo: Det praktisk teologiske seminar, 2007, s. 45-58. 12 s

Stifoss- Hansen, Hans. "Seksuelle overføringer i sjelesorg" I *Møtet med den andre*, red. Marit Bunkholt. Oslo: Det praktisk teologiske seminar, 2007. 10 s

Vråle, G. B. (2018). *Møte med det selvmordstruede mennesket*, 4. utg. Oslo: Gyldendal, s. 26-49, 163-186 46 s

Wadsten, Cecilie (2009). *Själavård helt enkelt*. Stockholm: Verbum, 2009, s. 11-140. 129 s

Sorg (322 s)

Austad, A. (2017). Nyere sorgforståelse og ulike sorgmodeller. Omsorg: Nordisk tidsskrift for palliativ medisin, 34 (1), s. 5-10. 5 s

Danbolt, Lars Johan: *Den underlige uka. De sørgende og begravelsesriten*, Oslo, Verbum 2002, s. 9-76. 67 s

Dietrich, S. (2011). Det eneste som er sikkert er at alle skal dit: Synet på døden i luthersk kristendom. Religion og livssyn, 23 (1), s. 26-31. 5 s

Dyregrov, Atlem Johnsen, Iren, Dyregrov, Kari (red.) (2012). Hvordan lede sorggrupper. En håndbok for sorggruppeveiledere. Oslo: Abstrakt forlag. 93 s

Dyregrov, Atle (2006). *Sorg hos barn. En håndbok for voksne*. Bergen: Fagbokforlaget, s. 15-112. 97 s

Gustavsson, Anders (2006). "Rituella markeringar vid momentan död i vår tid" i: Amundsen, Arne Bugge, Hodne, Bjarne, Øhrvik, Ane (red.): *Ritualer. Kulturhistoriske studier*. Oslo: Universitetsforlaget, s. 199-222. 24 s

Myrvoll, Marit (2010). "*Bare gudsordet duger. Om kontinuitet og brudd i samisk virkelighetsforståelse*", Universitetet i Tromsø, s. 159-190. 31 s

Samt 150 sider selvvalgt pensum knyttet til praksis.